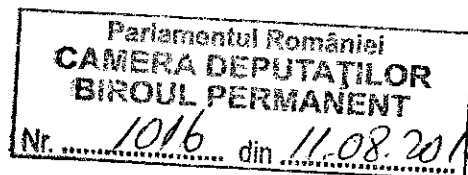

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

NOTĂ

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală și ale art.105 din Legea 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul General al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 423 din 9 iunie 2015, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 538 din 20 iulie 2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală și constată că soluția legislativă potrivit căreia contestația privind durata procesului penal se soluționează „fără participarea părților și a procurorului” este neconstituțională.

Potrivit prevederilor art. 147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției.

Cu această lege a fost sesizată Comisia juridică, de disciplină și imunități.
Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 423/2015.

SECRETAR GENERAL

Cristian Adrian PÂNCIU

2/1584CP 16.07.2015

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40, România
Telefon: (+4) 021.414.21.26 Fax: (+4) 021.414.21.39
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.1135D/2014

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA JURISDICTIONALĂ
Nr. 4255 / 16 JUL 2015

Domnului
VALERIU-ȘTEFAN ZGONEA
PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

Comandă 10. C. Sec.
16.07.2015
Dep. Legislativ
Notă BP
Huf

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.423 din 9 iunie 2015, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală ridicată de Nedelcu Cătălin Iuliu în Dosarul nr.31677/212/2014 al Judecătorei Constanța – Secția penală și a constatat că soluția legislativă potrivit căreia contestația privind durata procesului penal se soluționează „fără participarea părților și a procurorului” este neconstituțională.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,
AUGUSTIN ZEGREAN

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.1135 D/2014

DECIZIA Nr.423
9 iunie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală și ale art.105 din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskás Valentin Zoltán	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Cristina Teodora Pop	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală și ale art.105 din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, excepție ridicată de Cătălin Iuliu Nedelcu în Dosarul nr.31677/212/2014 al Judecătoriei Constanța – Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1135 D/2014.

2. La apelul nominal răspunde autorul excepției, prin avocat Iulia Vucmanovici din cadrul Baroului Constanța, lipsind celelalte părți. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului autorului excepției, care susține că dispozițiile art.488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală sunt discriminatorii, de ele beneficiind doar persoanele ale căror procese au început ulterior datei intrării în vigoare a acestui cod. Se arată, de asemenea, că soluția legislativă conform căreia judecarea contestației cu privire la durata procesului penal în camera de consiliu, fără participarea procurorului și a părților, este neconstituțională, încălcând principiile contradictorialității și oralității procesului penal și, prin aceasta, dispozițiile art.21 alin.(3) din Legea fundamentală. Se face trimitere la considerentele Deciziilor Curții Constituționale nr.599 din 21 octombrie 2014, nr.641 din 11 noiembrie 2014 și nr.663 din 11 noiembrie 2014. Se mai susține încălcarea, prin prevederile art.488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, a dispozițiilor art.127 din Constituție, întrucât desfășurarea unei proceduri în camera de consiliu nu trebuie să fie echivalentă cu o ședință secretă.

4. În ceea ce privește prevederile art.105 din Legea nr.255/2013, se arată că acestea exclud de la dreptul de a face contestație cu privire la durata procesului penal persoanele ale căror procese au început înaintea datei intrării în vigoare a actualului Cod de procedură penală, discriminându-le, în acest fel, în raport cu cele ale căror procese au început anterior acestei date. Se arată că dispozițiile art.105 din Legea nr.255/2013 instituie o excepție de la principiul aplicării prevederilor Noului Cod de procedură penală tuturor proceselor aflate pe rolul instanțelor, excepție ce intră în contradicție cu prevederile art.8 din același cod, care prevăd, ca principiu, obligativitatea soluționării cauzelor penale într-un termen rezonabil. Or, conform textului criticat, de posibilitatea de a formula contestație cu privire la acest aspect beneficiază doar persoanele ale căror procese au început după intrarea în vigoare a actualului Cod de procedură penală.

5. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate. Referitor la prevederile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală, se arată că acestea nu ridică probleme de convenționalitate, întrucât nu vizează soluționarea unor aspecte referitoare la fondul cauzei penale. Se susține însă că textul legal criticat încalcă dreptul la un proces echitabil, întrucât, în materie penală, inclusiv chestiunile de procedură trebuie soluționate printr-o procedură contradictorie. Se face trimitere, în acest sens, la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 16 februarie 2000, pronunțată în cauza *Rowe și Davis împotriva Regatului Unit*. Se arată astfel că, chiar dacă procedura reglementată la art.488⁵ și următoarele din Codul de procedură penală nu pune în discuție probleme ce țin de fondul cauzei, importanța acestei proceduri nu poate fi negată, câtă vreme soluția pronunțată se va răsfrânge în mod direct asupra desfășurării și echității procesului în ansamblul său. Conform procedurii reglementate prin textul criticat, părțile sunt puse în imposibilitatea de a contracara susținerile celorlalți participanți la această procedură. Se face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.641 din 11 noiembrie 2014, par.38-49.

6. Referitor la prevederile art.105 din Legea nr.255/2013, se arată că și acestea sunt neconstituționale. Se face trimitere la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 septembrie 1997, pronunțată în cauza *Aydin împotriva Turciei*, par.95 - 103. Se arată că textul analizat este similar celui din Codul de procedură civilă, în privința căruia, prin Hotărârea din 26 noiembrie 2013, pronunțată în cauza *Vlad și alții împotriva României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că dispozițiile procesual civile similare celor criticate nu satisfac exigențele unui remediu efectiv în această materie, pentru că nu permit aplicarea lor și litigiilor aflate în curs de judecată. Se conchide că cele reținute de instanța europeană prin hotărârea anterior referită sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în materie penală. Se arată, de asemenea, că par.88 din Hotărârea pronunțată în cauza *Vlad și alții împotriva României* face trimitere la Recomandarea Comitetului de Miniștri nr.3 din 24 februarie 2010, prin care, la pct.11, se arată că, atunci când este cazul, statele trebuie să prevadă măsuri pentru

retroactivitatea noilor măsuri reglementate pentru abordarea duratei excesive a proceselor, așa încât, la nivel național, toate cererile aflate pe rolul instanțelor să poată fi soluționate. Se observă că se mai face trimitere, la pct.11 din aceeași hotărâre, la Recomandarea Comitetului de Miniștri din 6 decembrie 2011, prin care s-a constatat că România are o problemă în privința duratei excesive a proceselor și s-a recomandat României să facă eforturi în acest sens, precum și la Rezoluția din 26 ianuarie 2011 a Adunării Parlamentare, prin care s-a cerut României să acorde prioritate problemei caracterului excesiv al procedurilor judiciare. Se concluzionează că prevederile art.105 din Legea nr.255/2013 nu răspund exigențelor de constituționalitate și de convenționalitate atâta vreme cât limitează aplicarea procedurii reglementate cauzelor care au început înaintea datei de 1 februarie 2014. Se susține că se impune modificarea jurisprudenței în această materie a Curții Constituționale. Se observă că această procedură vizează atitudinea pasivă a organelor judiciare, or, din această perspectivă, cele două categorii de persoane, respectiv cele ale căror procese au început înaintea datei intrării în vigoare a actualului Cod de procedură penală și cele ale căror procese au început după această dată, se află în situații identice, motiv pentru care se impune reglementarea de către legiuitor a unui tratament juridic identic al acestora, indiferent de momentul începerii procesului.

Curtea,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

7. Prin Încheierea din 31 octombrie 2014, pronunțată în Dosarul nr.31677/212/2014, **Judecătoria Constanța – Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală și ale art.105 din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, excepție ridicată de Cătălin Iuliu Nedelcu într-o cauză având ca obiect stabilirea**

vinovăției autorului excepției sub aspectul săvârșirii infracțiunii de distrugere, prevăzută la art.217 alin.1 din Codul penal din 1969.

8. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată că dispozițiile art.488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, care prevăd soluționarea contestației privind durata procesului penal prin încheiere, în camera de consiliu, fără participarea părților și a procurorului, încalcă dreptul la apărare al participanților la procesul penal, obligându-i pe aceștia la o atitudine pasivă, care le afectează drepturile fundamentale și, în mod special, dreptul de a demonstra caracterul netemeinic al declanșării procedurii penale. Se susține că este suprimat, în acest fel, caracterul contradictoriu al procedurii de judecată, cu consecința încălcării dreptului la un proces echitabil. Se arată că eventuala legitimă lipsă de publicitate a ședinței nu trebuie să echivaleze cu lipsa înștiințării părților și cu împiedicarea acestora de a depune concluzii orale în cadrul procedurii analizate. Se susține, totodată, încălcarea prin dispozițiile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală a prevederilor art.127 din Legea fundamentală, conform căroră, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, ședințele de judecată sunt publice. Se arată că ședințele de judecată pot fi secrete doar în raport cu terțe persoane, și nu în raport cu părțile procesului penal, în caz contrar fiind încălcate drepturile fundamentale anterior referite.

9. În ceea ce privește dispozițiile art.105 din Legea nr.255/2013, se arată că asigurarea dreptului de a formula contestație privind durata procesului penal doar părților și subiecților procesuali principali din procesele penale începute după data intrării în vigoare a Codului de procedură penală este de natură a încălca prevederile art.16 din Constituție, creând discriminare între aceste persoane și participanții la procesele penale începute sub imperiul Codului de procedură penală din 1968. Se subliniază faptul că tergiversarea acestor din urmă cauze produce efecte vătămătoare și în prezent, respectiv după intrarea în vigoare a actualului Cod de procedură penală. Se susține, de asemenea, că dispozițiile art.105 din Legea nr.255/2013 contravin art.15 alin.(2) din Constituție, care prevede retroactivitatea legii penale mai favorabile.

10. **Judecătoria Constanța – Secția penală** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Referitor la pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală, se arată că acestea instituie o excepție de la regula publicității ședințelor de judecată. Se susține însă că această excepție respectă prevederile art.127 din Constituție, care instituie principiul publicității cu excepția cazurilor prevăzute de lege, derogare ce se regăsește și în cuprinsul art.352 alin.(1) din Codul de procedură penală, care precizează că ședința de judecată este publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, precum și că ședința desfășurată în camera de consiliu nu este publică. Se arată, totodată, că prin instituirea unei proceduri necontencioase pentru soluționarea contestației privind durata procesului penal nu sunt încălcate dispozițiile art.21 alin.(3) și nici cele ale art.24 din Constituție. Se apreciază că, în cadrul acestei proceduri, nu este necesar a se da eficiență principiului contradictorialității și oralității, întrucât, pe fond, se analizează dacă, în raport cu complexitatea lucrărilor aflate la dosarul cauzei, durata efectuării lor este una rezonabilă, aspecte ce nu necesită obligatoriu explicații în formă orală și prezența nemijlocită a părților.

11. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a prevederilor art.105 din Legea nr.255/2013, instanța arată că acestea reprezintă o aplicație directă a principiului constituțional reglementat la art.15 alin.(2), care prevede retroactivitatea legii penale mai favorabile, având în vedere doar normele de drept penal substanțial, nu și normele procesual penale, care sunt de imediată aplicare. Se susține că textul analizat nu contravine nici dispozițiilor art.16 alin.(1) din Constituție, întrucât părțile proceselor penale începute înaintea datei intrării în vigoare a actualului Cod de procedură penală se află într-o situație juridică diferită de cea a participanților la procesele penale începute ulterior acestei date.

12. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului,

Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

13. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că prevederile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală se aplică în egală măsură tuturor persoanelor aflate în situația prevăzută prin ipoteza acestei norme, necontravenind dispozițiilor art.16 din Constituție. Se observă, de asemenea, că, potrivit art.488⁴ alin.(1) din Codul de procedură penală, în vederea soluționării contestației, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța dispune următoarele măsuri: informarea procurorului, respectiv instanței pe rolul căreia se află cauza, cu privire la contestația formulată, cu mențiunea posibilității de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta; transmiterea, în cel mult 5 zile, a dosarului sau a unei copii certificate a dosarului cauzei de către procuror, respectiv de către instanța pe rolul căreia se află cauza; informarea celorlalte părți din proces și, după caz, a celorlalte persoane prevăzute la art. 488¹ alin. (2) din Codul de procedură penală cu privire la contestația formulată și la dreptul de a-și exprima punctul de vedere în termenul acordat în acest scop de judecătorul de drepturi și libertăți sau de instanță. Se susține că norma anterior arătată oferă participanților la procesul penal garanțiile procesuale pe care le presupune dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, aceasta necontravenind, prin urmare, dispozițiilor art.21 alin.(3) și art.24 din Constituție. Se face trimitere, în acest sens, la Decizia Curții Constituționale nr.304 din 29 martie 2007. În privința dispozițiilor art.105 din Legea nr.255/2013 se arată că acestea reprezintă o aplicare a principiului neretroactivității legii, prevăzut la art.15 alin.(2) din Legea fundamentală.

14. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Curtea,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, concluziile reprezentantului părții prezente, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie prevederile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală și ale art.105 din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.515 din 14 august 2013, care au următorul cuprins:

- Art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală: *„Contestația se soluționează prin încheiere, în camera de consiliu, fără participarea părților și a procurorului”;*

- Art.105 din Legea nr.255/2013: *„Dispozițiile art. 488¹-488⁶ din Legea nr.135/2010, cu modificările și completările aduse prin prezenta lege, referitoare la contestația privind durata rezonabilă a procesului penal, se aplică numai proceselor penale începute după intrarea în vigoare a Legii nr.135/2010.”.*

17. Se susține că textele criticate încalcă prevederile constituționale ale art.15 alin.(2) referitor la neretroactivitatea legii, ale art.16 privind egalitatea în drepturi, ale art.21 alin.(3) cu privire la dreptul la un proces echitabil, ale art.24 referitor la dreptul la apărare și ale art.127 privind caracterul public al dezbaterilor.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, referitor la dispozițiile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală, Curtea constată că acestea reprezintă o aplicare a prevederilor art.8 din Codul de procedură penală, care consacră, cu titlu de

principiu, caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. Conform acestui principiu, organele de urmărire penală și instanțele de judecată au obligația de a asigura soluționarea cauzelor penale într-un termen rezonabil.

19. Curtea reține că instituția contestației privind durata procesului penal a fost reglementată de legiuitor în îndeplinirea obligațiilor ce decurg în sarcina statului din prevederile art.6 și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectiv de a crea un sistem judiciar eficient, capabil să soluționeze cauzele penale într-un termen rezonabil și de a asigura, la nivelul legislației naționale, un remediu efectiv care să permită valorificarea drepturilor și libertăților consacrate prin Constituție. Din acest punct de vedere, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit prin jurisprudența sa că remediile oferite în scopul asigurării dreptului la un proces echitabil, care presupune soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, pot fi remedii acceleratorii sau compensatorii [a se vedea Hotărârile din 29 martie 2006, pronunțate în cauzele *Scordio (nr.1) împotriva Italiei*, *Riccardi Pizzati împotriva Italiei* și *Musci împotriva Italiei*]. Remediile acceleratorii constau în reglementarea unor mecanisme juridice interne care să aibă ca efect soluționarea proceselor în termene rezonabile. Remediile compensatorii reprezintă reducerea în mod expres și cuantificat a pedepselor aplicate, ca urmare a duratei excesive a procedurii de soluționare a cauzelor.

20. Din această perspectivă, contestația privind durata procesului penal constituie un *remediu acceleratoriu*. În ceea ce privește reglementarea acestei instituții în dreptul procesual penal intern, **titularii dreptului de a formula contestație privind durata procesului penal** sunt, conform art.488¹ alin.(2) din Codul de procedură penală, inculpatul, persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente. În cursul judecății, contestația poate fi introdusă și de către procuror. **Competența de soluționare a contestației privind durata procesului penal** revine, potrivit art.488² alin.(1) din Codul de procedură penală, judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță în cauzele penale aflate în cursul urmăririi penale sau instanței ierarhic superioare celei pe rolul căreia se află cauza, în

cauzele penale aflate în cursul judecării sau în căile de atac, ordinare ori extraordinare. Conform alin.(2) al art.488² din Codul de procedură penală, când procedura judiciară cu privire la care se formulează contestația se află pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, competența de soluționare a contestației aparține unui alt complet din cadrul aceleiași secții. Referitor la *procedura de soluționare a contestației*, potrivit prevederilor art.488⁴ alin.(1) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța, în vederea soluționării contestației, are *obligatia de a informa procurorul, respectiv instanța pe rolul căreia se află cauza, cu privire la contestația formulată, cu mențiunea posibilității de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta*, de a dispune transmiterea, în cel mult 5 zile, a dosarului sau a unei copii certificate a dosarului cauzei de către procuror, respectiv de către instanța pe rolul căreia se află cauza și *de a informa celelalte părți din proces și, după caz, celelalte persoane prevăzute la art.488¹ alin.(2) din Codul de procedură penală cu privire la contestația formulată și la dreptul de a-și exprima punctul de vedere în termenul acordat în acest scop de judecătorul de drepturi și libertăți sau de instanță*. Totodată, prevederile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală prevăd soluționarea contestației privind durata procesului penal prin încheiere, în camera de consiliu, fără participarea părților și a procurorului. Cu prilejul soluționării contestației, conform art.488⁵ alin.(1) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța *verifică durata procedurilor* pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei și a punctelor de vedere prezentate, luând în considerare natura și obiectul cauzei, complexitatea cauzei, inclusiv prin luarea în considerare a numărului de participanți și a dificultăților de administrare a probelor, elementele de extraneitate ale cauzei, faza procesuală în care se află cauza și durata fazelor procesuale anterioare, comportamentul contestatorului în procedura judiciară analizată, inclusiv din perspectiva exercitării drepturilor sale procesuale și procedurale și din perspectiva îndeplinirii obligațiilor sale în cadrul procesului, comportamentul celorlalți participanți în cauză, inclusiv al autorităților implicate, intervenția unor modificări legislative aplicabile cauzei, precum

și alte elemente de natură să influențeze durata procedurii. În ceea ce privește *soluțiile* care pot fi pronunțate, conform prevederilor art.488⁶ alin.(1) din Codul de procedură penală, când apreciază contestația ca fiind întemeiată, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța *admite contestația și stabilește termenul în care procurorul să rezolve cauza*, respectiv instanța de judecată să soluționeze cauza, precum și termenul în care o nouă contestație nu poate fi formulată, iar, potrivit, art.488⁵ alin.(3) din Codul de procedură penală, dacă se constată depășirea duratei rezonabile, o nouă contestație în aceeași cauză se va soluționa cu luarea în considerare exclusiv a motivelor ivite ulterior contestației anterioare. Conform alin.(2) al aceluiași articol, în toate cazurile, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța care soluționează contestația *nu va putea da îndrumări și nici nu va putea oferi dezlegări asupra unor probleme de fapt sau de drept care să anticipeze modul de soluționare a procesului ori care să aducă atingere libertății judecătorului cauzei de a hotărî, conform legii, cu privire la soluția ce trebuie dată procesului, ori, după caz, libertății procurorului de a pronunța soluția pe care o consideră legală și temeinică*.

21. Astfel, Curtea constată că dispozițiile art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală prevăd soluționarea contestației privind durata procesului penal prin încheiere, în camera de consiliu, fără participarea părților și a procurorului.

22. Curtea reține că procedura reglementată la art.488⁴ – 488⁶ din Codul de procedură penală **nu vizează fondul cauzei penale**, prin *procedura analizată nefiind judecată o acuzație în materie penală, în sensul prevederilor art.6 din Convenție*, precum și faptul că, prin încheierea pronunțată, potrivit textului criticat, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța de judecată *nu dispune cu privire la vinovăția inculpatului sau la pedeapsa aplicată acestuia*, ci apreciază asupra duratei rezonabile a activității de urmărire penală sau de judecată, conform dispozițiilor art.488¹ alin.(1) din Codul de procedură penală. Cu toate acestea, având în vedere aspectele ce trebuie analizate de către instanța de judecată în vederea soluționării plângerii, Curtea apreciază că, în cadrul acestei proceduri, participanții la procesul penal trebuie să beneficieze de

dreptul de a participa la ședința de judecată pentru a-și susține, în fața instanței, argumentele referitoare la caracterul excesiv sau rezonabil al duratei procesului penal, într-o procedură caracterizată prin contradictorialitate și oralitate, în caz contrar procedura analizată încălcând prevederile art.21 alin.(3) și art.24 din Constituție.

23. În acest sens, prin Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.886 din 5 decembrie 2014, Curtea a constatat că, prin procedura instituită de dispozițiile art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală, legiuitorul, pe lângă obligația de a oferi oricărei persoane posibilitatea efectivă de a se adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, *trebuie să imprime acestei posibilități un caracter echitabil care să confere plenitudine de exercițiu prin atingerea finalității urmărite*. Aceasta se poate realiza *prin instituirea unei proceduri care să respecte cerințele de echitate instituite de art. 21 alin. (3) din Constituție în absența cărora este golită de conținut și că simplul drept al persoanei interesate de a se adresa justiției capătă caracter formal atâta vreme cât garanțiile specifice procesului echitabil nu sunt respectate*. S-a arătat prin aceeași decizie că echitatea procedurii consacrată de art.21 alin.(3) din Constituție reprezintă o valorificare explicită a dispozițiilor art.6 din Convenție. Așa fiind, aspectele legate de respectarea dreptului la un proces echitabil se examinează în funcție de ansamblul procesului și de principiile proprii de organizare a fiecărei proceduri. Totodată, nu poate fi înlăturată nicio eventuală analiză izolată a anumitor aspecte importante ale procedurii, chiar dacă aceasta se află într-o fază anterioară finalizării procesului.

24. Prin Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014 anterior citată, Curtea a mai reținut că principiul contradictorialității îngăduie părților să participe în mod egal la prezentarea, argumentarea, discutarea și combaterea susținerilor făcute de fiecare și să își exprime opinia asupra inițiativelor instanței în scopul stabilirii adevărului. Principiul este exprimat prin adagiul *audiatur et altera pars*. În materie penală, principiul contradictorialității exprimă și cerința ca funcția de învinuire să fie separată de funcția

jurisdicțională, fiind pe o poziție procesuală egală cu funcția de apărare, iar învinuirea și apărarea se combat în fața instanței de judecată de pe poziții contradictorii, astfel încât autoritatea care judecă să ajungă la o apreciere corectă a probelor. Așa fiind, așezarea judecării pe principiul contradictorialității implică egalitatea de arme atât în privința laturii penale, cât și în privința laturii civile.

25. Prin aceeași decizie, Curtea a statuat că, pentru ca persoanele vătămate, părțile civile sau chiar părțile responsabile civilmente care au avut de suferit în urma unei fapte presupus penale să aibă plenitudinea exercitării drepturilor lor, este necesar ca acestea să uzeze nu numai de o procedură eminemamente scrisă, ci și de contradictorialitate și oralitate, componente esențiale ale dreptului la un proces echitabil. S-a constatat, totodată, că, chiar dacă, potrivit normelor ce reglementează procedura criticată, procurorul și părțile pot depune note scrise cu privire la admisibilitatea ori temeinicia plângerii, nicio parte nu are posibilitatea de a cunoaște conținutul acestora și de a produce contraargumente. Cu alte cuvinte, în sarcina instanței cade obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor invocate de petent, părți și procuror, care trebuie înțeleasă ca o necesitate a examinării argumentelor decisive pentru soluționarea cauzei. Or, conform procedurii analizate, instanța, examinând numai plângerea și notele scrise ale procurorului și ale părților, nu poate examina un eventual argument decisiv, tocmai pentru că el nu îi poate fi relevant.

26. Cu același prilej, Curtea a reținut că garanțiile referitoare la un proces echitabil implică și dreptul participanților la proces de a lua cunoștință de orice înscris sau observație prezentat/prezentată instanței și să îl/o dezbată. Acest aspect este esențial pentru încrederea justițiabililor în funcționarea justiției și se bazează pe siguranța părților că s-au putut exprima cu privire la orice înscris din dosar.

27. Așa fiind, Curtea a stabilit că aceste neajunsuri pot fi acoperite în măsura în care judecătorul de cameră preliminară se va pronunța asupra plângerii în cadrul unei proceduri contradictorii și orale.

28. Curtea constată că atât soluția, cât și considerentele Deciziei nr.599 din 21 octombrie 2014 sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în prezenta cauză.

29. Astfel, procedura de soluționare a contestației privind durata procesului penal, reglementată la art.488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, respectiv în camera de consiliu, fără participarea părților și a procurorului, este o procedură necontradictorie, ce nu oferă garanțiile procesuale specifice dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare. În acest sens, Curtea reține că fiecare dintre drepturile fundamentale anterior referite presupune dreptul participanților la procesul penal de a fi prezenți efectiv la soluționarea cauzelor penale, chiar și cu ocazia soluționării unor cereri precum contestația privind durata procesului penal, pentru a-și susține, în mod direct, argumentele în fața instanței de judecată. Din acest punct de vedere, Curtea apreciază că faptul că, potrivit art.488¹ alin.(1) lit.a) și c) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța, în vederea soluționării contestației privind durata procesului penal, dispune informarea procurorului, respectiv a instanței pe rolul căreia se află cauza, cu privire la contestația formulată, cu mențiunea posibilității de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta, precum și informarea celorlalte părți din proces și, după caz, celorlalte persoane prevăzute la art.488¹ alin.(2) din Codul de procedură penală cu privire la contestația formulată și la dreptul de a-și exprima punctul de vedere în termenul acordat în acest scop de judecătorul de drepturi și libertăți sau de instanță, nu satisface exigențele specifice asigurării drepturilor prevăzute la art.21 alin.(3) și art.24 din Legea fundamentală. Totodată, Curtea reține că trimiterea de către participanții la procesul penal, prevăzuți la art.488¹ alin.(2) din Codul de procedură penală, a punctelor de vedere la care dispozițiile art.488¹ alin.(1) lit.c) din Codul de procedură penală fac referire, nu le poate oferi acestora posibilitatea de a-și exercita, pe deplin, dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, de vreme ce faptul de a nu fi prezenți în fața instanței de judecată cu prilejul soluționării contestației îi împiedică de la a cunoaște susținerile părților adverse și de a formula contraargumente în apărarea propriilor interese procesuale. Prin urmare, Curtea constată că, pentru ca suspectul,

inculpatul, persoana vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente care au avut de suferit din cauza duratei nerezonabile a procesului penal să aibă plenitudinea exercitării drepturilor lor, este necesar ca acestea să beneficieze nu doar de o procedură exclusiv scrisă, ci și de contradictorialitate și oralitate, componente ce sunt de esența dreptului la un proces echitabil și a dreptului la apărare. De asemenea, garanțiile drepturilor anterior invocate presupun dreptul participanților la procesul penal de a lua cunoștință de toate argumentele prezentate instanței și de a le dezbate.

30. Curtea constată că aceste probleme pot fi soluționate prin reglementarea unei proceduri contradictorii și orale de soluționare a contestației privind durata procesului penal.

31. Curtea reține, în acest sens, că principiul egalității armelor și dreptul la apărare prevăd ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său. Or, din această perspectivă, Curtea constată că, prin absența dezbaterilor contradictorii, suspectul, persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente nu pot contesta, în nici un fel, susținerile contrare argumentelor lor.

32. De aceea, în condițiile în care persoanele interesate ar fi citate, ar avea posibilitatea să se prezinte la dezbateri și, prin urmare, ar putea beneficia de dreptul de a-și exprima opiniile și de a răspunde nu numai la aspectele relevate reciproc, dar și la eventualele întrebări ale judecătorului de drepturi și libertăți sau ale instanței de judecată. Astfel, din perspectiva contradictorialității și oralității, ca elemente esențiale ale egalității armelor și ale dreptului la un proces echitabil, Curtea constată că legea procesual penală trebuie să prevadă posibilitatea părților, subiecților procesuali principali și procurorului de a dezbate, în mod efectiv, argumentele susținute cu privire la caracterul rezonabil sau nerezonabil al duratei procesului penal și că, așa fiind, pentru realizarea acestor garanții este necesară citarea lor.

33. Pentru motivele arătate, Curtea urmează a constata că soluția legislativă prevăzută la art.488⁴ alin.(5) din Codul de procedură penală, potrivit căreia contestația

privind durata procesului penal se soluționează *„fără participarea părților și a procurorului”*, este neconstituțională.

34. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a prevederilor art.105 din Legea nr.255/2013, Curtea constată că, **prin Decizia nr.589 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.39 din 16 ianuarie 2015, și Decizia nr.154 din 17 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.264 din 21 aprilie 2015, a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor legale anterior referite, prin raportare la critici de neconstituționalitate similare.**

35. Prin deciziile mai sus arătate, par.15-16 și, respectiv, par.21, în ceea ce privește pretinsa încălcare prin prevederile art.105 din Legea nr.255/2013 a dispozițiilor art.15 alin.(2) din Constituție ce reglementează aplicarea legii penale mai favorabile, Curtea a statuat că acest principiu este aplicabil doar cu referire la normele penale de drept material, iar nu și la cele de drept procesual; or, fiind vorba de norme penale ce aparțin domeniului procedural, acestea sunt guvernate de principiul activității, ceea ce înseamnă că legea se aplică din momentul intrării în vigoare și până la momentul ieșirii sale din vigoare. Totodată, Curtea a reținut că stabilirea competenței instanțelor judecătorești și instituirea regulilor de desfășurare a procesului, deci și reglementarea căilor de atac, constituie atributul exclusiv al legiuitorului. Astfel, Curtea a reținut, cu mai multe prilejuri, că acesta este sensul art. 126 alin.(2) din Constituție, care, referindu-se la competența instanțelor judecătorești și la procedura de judecată, stabilește că acestea "sunt prevăzute numai de lege" (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1072 din 13 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 56 din 24 ianuarie 2013).

36. De asemenea, prin Decizia nr.154 din 17 martie 2015, par.22-23, Curtea a reținut că susținerea potrivit căreia dispozițiile contestate afectează dreptul la un proces echitabil nu poate fi primită. În acest sens, Curtea a constatat că principiul liberului acces la justiție are ca semnificație faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul

drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social. Cu toate acestea, el poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, ca și modalitățile de exercitare a drepturilor procedurale, astfel încât accesul liber la justiție nu înseamnă accesul, în toate cazurile, la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac, deoarece competența și procedura sunt stabilite de lege. Este îndeobște admis că procesul penal se desfășoară sub autoritatea ordinii normative de drept care capătă caracter efectiv prin constrângere și conformare, sens în care, dimpotrivă, tocmai în realizarea dreptului la un proces echitabil, situația nou reglementată dacă s-ar aplica retroactiv, adică proceselor începute sub imperiul legii vechi, ar duce la afectarea previzibilității legii ce guvernează procesul. Mai mult, împrejurarea că procesele începute sub imperiul legii vechi nu sunt susceptibile de cenzura ce poate fi exercitată pe calea contestației privind durata rezonabilă a procesului nu echivalează cu afectarea principiului constituțional consacrat de art. 21, deoarece, în acord cu art. 8 referitor la caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal din Codul de procedură penală, *„Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât [...] orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.”* Prin urmare, indiferent de regimul juridic sub autoritatea căruia au fost începute procesele, organele judiciare, în deplin acord cu principiul legalității procesului penal consacrat de art. 2 din Codul de procedură penală, sunt obligate să respecte un termen rezonabil de soluționare a cauzelor.

37. Curtea a constatat că nici susținerea potrivit căreia dispozițiile contestate afectează principiul egalității cetățenilor în fața legii nu poate fi primită. Astfel, prin dispozițiile legale deduse controlului de constituționalitate legiuitorul nu a instituit un tratament discriminatoriu, ci un regim legal diferit, impus de existența unor situații diferite. Astfel, analiza situației ce face obiectul prezentei cauze pornește de la ipoteza potrivit căreia persoanele ale căror procese au început înaintea datei intrării în vigoare a

actualului Cod de procedură penală și cele ale căror procese au început după această dată s-ar afla în aceeași situație juridică, ceea ce ar determina calificarea situației lor ca fiind identică. Or, câtă vreme procesul penal este guvernat de alte reguli procedurale pentru fiecare categorie în parte, este evident că, din această perspectivă, cele două categorii de persoane se află în situații juridice diferite, astfel încât tratamentul juridic diferențiat este pe deplin justificat. Prin urmare, în cauză nu poate fi reținută încălcarea principiului egalității în fața legii, prevăzut de art. 16 din Constituție.

38. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, atât soluția, cât și considerentele deciziei invocate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

39. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A. d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi, în privința soluției referitoare la prevederile art. 488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, și cu unanimitate de voturi, în privința soluției referitoare la dispozițiile art.105 din Legea nr.255/2013,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

1. Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.488¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Cătălin Iuliu Nedelcu în Dosarul nr.31677/212/2014 al Judecătoriei Constanța – Secția penală și constată că soluția legislativă potrivit căreia contestația privind durata procesului penal se soluționează *„fără participarea părților și a procurorului”* este neconstituțională.

2. Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate ridicată de Cătălin Iuliu Nedelcu în Dosarul nr.31677/212/2014 al Judecătoriei Constanța – Secția penală și constată că dispozițiile art.105 din Legea nr.255/2013 pentru punerea în

aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătoriei Constanța – Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 9 iunie 2015.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

Augustin Zegrean

MAGISTRAT-ASISTENT,

Cristina Teodora Pop

Cristina Teodora Pop

intranet | Pagina nouă | Meniune juridică

Structuri parlamentare Activitate parlamentară Informații publice Secretariat general

Legendă culori: PA - Parlament CD - Camera Deputaților SE - Senat

Proiect de Lege nr. 131/2013

Initiative legislative la Camera Deputaților

Inregistrate în 2015

promulgate legi în 2015

afiate în dezbateri publice

care au fost în dezbateri publice

Hotărâre privind gestionarea propunerilor și sugestiilor formulate de către persoanele fizice și/sau juridice interesate la propunerile legislative afiate în dezbateri publice

Termene adoptate

Interogare

Initiative legislative la Senat

Buletin legislativ

Încărcare documente Directia Legislativă

Prioritățile legislative ale Guvernului

Sinteza la CD

Stadiul la CD

Lista Guvernului

Senat nr. 131/2013 Prima pagina > Proceduri parlamentare > Proces legislativ la Camera Deputaților > PL-x 131/2013

PL-x nr. 131/2013

Proiect de Lege pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale

Nr. înregistrare:

- B.P.L.: 249/29-04-2013

- Camera Deputaților: 131/07.05.2013

- Senat: L10/11.02.2013

- Guvern: E192/18.12.2012

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 183 (XXVII) — Nr. 538

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 20 iulie 2015

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina	
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE		
Decizia nr. 423 din 9 iunie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 488 ⁴ alin. (5) din Codul de procedură penală și ale art. 105 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale	2-7	243. — Ordin al președintelui Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor privind cofinanțarea Centrului European al Consumatorilor România pe anul 2015	11	
★		4 239. — Ordin al ministrului educației și cercetării științifice privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a—a XI-a, învățământul profesional cu durată de 3 ani, profilul teologic, cultul ortodox, specializarea dascăl-catehet, a listei disciplinelor de specialitate și a programelor școlare din curriculumul diferențiat pentru clasele a IX-a—a XI-a, învățământul profesional cu durată de 3 ani, profilul teologic, cultul ortodox, specializarea dascăl-catehet, și pentru completarea anexei nr. 3 la Ordinul ministrului educației naționale nr. 3.731/2014 privind aprobarea Planurilor de învățământ pentru cultura de specialitate și pregătirea practică săptămânală din aria curriculară Tehnologii, precum și pentru stagile de pregătire practică, curriculum în dezvoltare locală — CDL, pentru clasa a IX-a, învățământ profesional de stat cu durată de 3 ani	12	
Opinie separată	7-8	ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE		
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI		Decizia nr. 18 din 4 iunie 2015 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)		13-16
556. — Hotărâre pentru completarea anexei nr. 55 la Hotărârea Guvernului nr. 1.361/2001 privind atestarea domeniului public al județului Vaslui, precum și al municipiilor, orașelor și comunelor din județul Vaslui	9-10			
558. — Hotărâre privind trecerea din domeniul public al statului în domeniul privat al statului a unor construcții aflate în administrarea Serviciului Român de Informații, în vederea scoaterii din funcțiune și desființării acestora	11			